

Studenter som inte slutför lärarutbildningen – vart tar de vägen?

En knapp fjärdedel (23 procent) av de studenter som började på den nya lärarutbildningen mellan hösten 2001 och våren 2005 har varken tagit ut examen eller varit registrerade på lärarutbildningen de senaste tre terminerna. De kommer antagligen inte att slutföra utbildningen och ta en lärarexamen. Då man följer upp dem som lämnat lärarutbildningen i universitets- och högskoleregistret samt i registret över pedagogisk personal framkommer att ungefär 4 av 10 har börjat studera på en annan högskoleutbildning, och 2 av 10 har fått arbete som lärare.

Studier i humaniora och konst istället för lärarexamen

Cirka 42 procent av dem som varken har tagit examen eller varit registrerade på lärarutbildningen de tre senaste terminerna började på en annan högskoleutbildning istället. De är alltså en del av den rörlighet som finns inom högskolesystemet. Det var vanligare bland dem som börjat på inriktningar mot senare år på lärarutbildningen att fortsätta med andra studier i högskolan än bland dem som börjat på inriktningar mot tidigare år. En lika stor andel av männen som av kvinnorna fortsätter med andra högskolestudier efter det att de lämnat lärarutbildningen.

Huruvida de studenter som lämnar lärarutbildningen istället fortsätter med annan högskoleutbildning eller ej är också starkt kopplat till deras ålder. Andelen som börjar på annan högskoleutbildning är högst bland de unga studenterna och lägre i äldre åldersgrupper. Bland de yngsta studenterna (18–22 år) som lämnade lärarutbildningen hade 55 procent istället påbörjat en annan högskoleutbildning. Motsvarande andel i åldersgruppen 23–25 år var 47 procent, och i åldrarna 26–30 år var den 37 procent. Bland dem som var äldre än 30 år hade 32 procent börjat på annan högskoleutbildning.

Att läsa en fristående kurs var det vanligaste studiealternativet för dem som började på en annan högskoleutbildning efter att ha lämnat lärarutbildningen.

Humaniora och konst var det populäraste ämnesområdet bland de före detta lärarstudenterna. En tredjedel av dem började på en utbildning inom detta område, de flesta på en fristående kurs. Det andra stora området var samhällsvetenskap, juridik, handel och administration. Till detta område sökte sig cirka en fjärdedel av dem som började på en annan högskoleutbildning. Män och kvinnor väljer i stort sett samma ämnesområden när de börjar på en annan högskoleutbildning.

Före detta lärarstudenters val av högskoleutbildning 2001–2006

	Män	Kvinnor	Båda könen
Humaniora och konst	32	34	33
Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration	27	25	26
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	7	17	14
Naturvetenskap, matematik och data	16	9	11
Pedagogik och lärarutbildning	6	10	9
Teknik och tillverkning	7	2	4
Övrigt	4	3	3
Totalt	100	100	100

Studenter som har lämnat lärarutbildningen och påbörjat högskolestudier, andel (procent)

per ämnesområde. Av dem som återfanns inom området pedagogik och lärarutbildning hade det största flertalet börjat på en fristående kurs, men ett fåtal har börjat på program mot specialpedagogexamen, studie- och yrkesvägledarexamen eller folkhögskolelärarexamen.

Vilken inriktning studenterna tidigare haft på lärarutbildningen påverkar ämnesvalet ganska lite. De som varit inriktade mot grundskolans tidigare år har dock inte i lika stor utsträckning som de som varit inriktade mot senare år påbörjat studier i humaniora och konst. Dock är detta område vanligast även bland studenterna inriktade mot tidigare år, tillsammans med samhällsvetenskap, juridik, handel och administration.

Anställda som lärare utan att ha tagit examen

I lärarregistret finns uppgifter om pedagogisk personal i fritidshem, grundskola, gymnasieskola och andra skolformer (utom förskola). Ungefär 20 procent av de studenter som lämnade lärarutbildningen utan att ta examen har varit anställda i skolan under höstterminen 2002 till och med vårterminen 2006. Av dessa har en tredjedel både arbetat i skolan och studerat på en annan högskoleutbildning än lärarutbildning. Könsfördelningen är densamma som inom den totala gruppen som lämnat lärarutbildningen.

De allra flesta – cirka 60 procent – har arbetat som lärare i grundskolan. Ungefär 20 procent har arbetat inom gymnasieskolan och drygt 10 procent vid fritidshem. Övriga har arbetat inom förskoleklass, komvux, särskola m.m. (Observera att lärare i förskolan inte finns i lärarregistret, och att personer som börjat arbeta i förskolan alltså inte finns med i denna undersökning.)

Det är främst de äldre före detta lärarstudenterna som efter sitt avhopp varit anställda som pedagogisk personal. Bland dem som lämnat lärarutbildningen och var 31 år och äldre har 61 procent arbetat som pedagogisk personal i fritidshem och skola. I åldersgruppen 26–30 år var andelen 25 procent, medan endast 7 procent av de före detta lärarstudenterna som var yngre än 25 år har arbetat som lärare.

De flesta av dem som har anställts som lärare efter sitt avhopp har en ganska kort tid på lärarutbildningen bakom sig. Av dem som varit anställda som pedagogisk personal i skola och fritidshem – utan att ha tagit examen – hade en tredjedel studerat endast ett läsår på lärarutbildningen. Läger man på ytterligare ett läsår och ser till dem som

studerat två läsår på lärarutbildningen, utgör dessa två tredjedelar av den grupp som efter det att de lämnat lärarutbildningen har varit anställda i skola och fritidshem. Utifrån det befintliga materialet går det inte att se vilka förkunskaper och tillgodoräknanden¹ dessa personer har haft med sig in i lärarutbildningen när de började på den. Det går därmed inte att bedöma vilken kompetens de har för att undervisa inom skola och fritidshem, på annat sätt än att de saknar en lärarexamen.

Många gör något annat

Utöver dem som byter studieinriktning och dem som arbetar som pedagogisk personal i skola och fritidshem, gör många något helt annat. Ungefär 45 procent av dem som lämnade lärarutbildningen har varken fortsatt att studera i högskolan eller arbetat inom skolan.

I denna grupp är dock personer som studerade på lärarutbildningens inriktning mot tidigare år överrepresenterade. Det skulle kunna indikera att det bland dessa finns personer som efter sitt avhopp arbetar i förskolan – vilka inte täcks in i denna undersökning.

Bland dem som varken finns i universitets- och högskoleregistret eller i lärarregistret är det i övrigt inga skillnader vare sig mellan män och kvinnor eller mellan olika åldersgrupper.

Vilka studenter lämnar lärarutbildningen?

Studenter som varken har tagit examen eller har varit registrerade på utbildningen under tre terminer, kommer antagligen inte att slutföra lärarutbildningen genom att ta en examen. Räknat på detta sätt har omkring en fjärdedel (23 procent) av dem som började på lärarutbildningen mellan hösten 2001 och våren 2005 lämnat lärarutbildningen utan att ha fullföljt den.²

Hur stor andel som lämnat lärarutbildningen skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. Studenter som är yngre än 23 år utgör en ganska liten del (11 procent) av studenterna på lärarutbildningen, men gruppen minskar dessutom efterhand eftersom många av de unga lämnar utbildningen. Nästan hälften (47 procent) av de studenter som var yngre än 23 år har inte slutfört utbildningen. I resterade åldersgrupper var andelen som inte slutfört

---

¹ Tillgodoräknanden innebär att studenterna har kunskap från tidigare utbildning eller från yrkesverksamhet som motsvarar en del av utbildningen.

² Jämförande uppgifter för andra högskoleutbildningar har inte tagits fram, men uppföljningar som gjorts över en längre tidsperiod – och som beskriver andelen som tagit examen efter ett visst antal år – visar på att (de tidigare) lärarutbildningarna hade ungefär samma genomströmning som tekniska utbildningar, men lägre genomströmning än vårdutbildningar där examen krävs för att få legitimation att utöva yrket. Det var dessutom stora skillnader mellan olika läroinriktningar, något som fortfarande verkar gälla inom den nya lärarutbildningen (se *Genomströmning och resultat i högskolans grundutbildning t.o.m. 2003/04*, UF 20 SM 0502, Statistiska centralbyrån).

lärarutbildningen omkring 20 procent. (Uppgifterna avser samtliga som började på lärarutbildning mellan hösten 2001 och våren 2005).

Det finns också tydliga könsskillnader. Det är en betydligt högre andel bland männen än bland kvinnorna som inte fullföljer utbildningen. 30 procent av männen har lämnat lärarutbildningen utan att ta examen medan motsvarande andel bland kvinnorna är 21 procent. Till viss del hänger könsskillnaderna samman med att männen till så stor del börjar på inriktningar mot grundskolans senare år och gymnasieskolan. Från dessa inriktningar är det nämligen en större andel av studenterna som lämnar utbildningen. Om man bara ser till inriktningar mot grundskolans senare år och gymnasieskolan är det mindre skillnader mellan kvinnor och män, men skillnaden är fortfarande tydlig.

Studenter som har lämnat lärarutbildningen

	Män	Kvinnor	Totalt
Inriktning mot tidigare år	27 %	16 %	18 %
Inriktning mot senare år	30 %	26 %	27 %
Övriga inriktningar	34 %	24 %	27 %
Totalt	30 %	21 %	23 %

Andel av nybörjarna på lärarutbildningen hösten 2001 till och med våren 2005 som lämnat lärarutbildningen (inte har varit registrerade på lärarexamensprogram de tre senaste terminerna, och inte har tagit examen). Inriktningarna avser de som studenterna först registrerades vid när de började på lärarutbildningen. "Övriga inriktningar" avser öppna ingångar och inriktningar mot både tidigare och senare år.

De flesta som lämnar lärarutbildningen utan att ta examen gör det tidigt i utbildningen. 57 procent av dem lämnade utbildningen under sitt första läsår. (32 procent var registrerade en termin och 25 procent var registrerade under två terminer.) Det tyder på att de flesta studenter som lämnar lärarutbildningen gör det för att de av olika anledningar upplever sig ha gjort ett felval. Det innebär också att det är en ganska liten andel som lämnar lärarutbildningen med bara enstaka poäng kvar till en examen. 20 procent hade varit registrerade i 5 terminer eller mer.

	Antal nybörjare ht 2001- vt 2005	Ej slutfört utbildningen (%)	Annan högskole- utbildning (%)	Arbetat som lärare (%)	Övrigt (%)
Samtliga	53 954	23	42	20	45
Uppsala universitet	3 295	25	50	12	42
Göteborgs universitet	6 384	23	39	32	37
Stockholms universitet	1 994	37	53	10	41
Umeå universitet	2 702	22	44	11	46
Linköpings universitet	2 920	26	39	16	51
Luleå tekniska universitet	1 568	26	38	13	54
Karlstads universitet	3 012	18	41	27	39
Mittuniversitetet	1 573	22	36	13	56
Växjö universitet	2 290	28	39	39	35
Örebro universitet	1 818	16	48	18	43
Högskolan i Jönköping	1 984	17	36	19	49
Högskolan i Kalmar	1 383	23	48	6	47
Malmö högskola	4 494	27	44	12	48
Mälardalens högskola	1 209	23	46	17	44
Högskolan i Borås	1 075	19	33	16	55
Högskolan Dalarna	1 599	24	41	16	49
Högskolan i Gävle	1 229	23	48	20	43
Högskolan Kristianstad	1 950	19	39	10	56
Lärarhögskolan i Stockholm	7 729	23	37	30	43

Nybörjare på lärarexamensprogram mellan hösten 2001 och våren 2005 per verkställande

högskola (Stockholms universitet ger lärarutbildning i samarbete med Lärarhögskolan i Stockholm, som utfärdar examen.) Tabellen redovisar de lärosäten som har haft fler än 1 000 nybörjare på lärarutbildningen under perioden höstterminen 2001–vårterminen 2005. Bland övriga lärosäten ser mönstret i stort sett likadant ut som för genomsnittet för samtliga lärosäten.

De tre kursiverade kolumnerna längst till höger är delmängder av den andel som inte slutfört lärarutbildningen. Eftersom det finns personer som både studerat i högskolan och arbetat som lärare – och som därmed förekommer i båda dessa grupper – överstiger summan av de tre kolumnerna 100 procent.

Fakta om lärarutbildningen

Utbildning till lärare inom förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola sker sedan 2001 inom en sammanhållen lärarutbildning där vissa delar är gemensamma oberoende av mot vilken verksamhet studenterna inriktar sina studier. Utbildningen är 3,5–5,5 år lång, beroende på inriktning.

Lärarutbildningen är den enskilt största högskoleutbildningen räknat i antal studenter. Under höstterminen 2006 studerade totalt 40 000 personer på lärarutbildningen. Totalt har närmare 80 000 studenter börjat på den nya lärarutbildningen sedan den infördes 2001. Höstterminen 2006 började 9 700 personer att studera på lärarutbildningar runt om i Sverige. Det är förvisso något färre än föregående hösttermin, men eftersom utbildningarna i allt större utsträckning startar också på vårterminerna tyder det mesta på att det på läsårsbasis inte kommer att ske någon större förändring i antalet nybörjare mellan 2005/06 och 2006/07. Cirka 12 600 personer hade avlagt examen inom den nya lärarutbildningen till och med höstterminen 2006.

Lärarutbildningen är en av de högskoleutbildningar som har mest ojämn könsfördelning, och särskilt ojämn är könsfördelningen på inriktningar mot undervisning av yngre barn. Bland samtliga nybörjare på lärarutbildning höstterminen 2006 var 72 procent kvinnor och 28 procent män. På inriktningar som leder till en utbildning av lärare för förskola, fritidshem och grundskolans tidigare år var andelen män betydligt lägre: 13 procent. Eftersom de flesta män som börjar på lärarutbildningen utbildar sig till lärare för grundskolans senare år och gymnasieskolan, var könsfördelningen relativt jämn på dessa inriktningar: 58 procent kvinnor och 42 procent män.

Studenterna på lärarutbildningen är äldre än på många andra högskoleutbildningar. Läsåret 2005/06 var medianåldern bland nybörjarna 24 år. Bland samtliga studenter på lärarutbildningen var 11 procent 22 år och yngre, 51 procent var 23–30 år och 38 procent var äldre än 30 år.